Annettu julkipanon jälkeen

Antopäivä	Päätösnumero
7.2.2017	17/0036/2

Diaarinumero
00666/16/4117

Asia Maisematyölupaa koskeva valitus

Asianosaiset

Valittajat Oriveden seudun luonnonsuojeluyhdistys ry,
Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry ja
Timo Peltoniemi

Luvan saaja Oriveden kaupunki

Päätös, josta valitetaan

Oriveden ympäristölautakunta 23.2.2016 § 32,
annettu julkipanon jälkeen 1.3.2016

Ympäristölautakunta myönsi Oriveden kaupungille maisematyöluvan tilalla Vainio-Ruokonen (kiinteistötunnus 562-449-6-60) kuvioilla 292 ja 293 suoritettaville hakkuille.

Päätökseen sisältyivät seuraavat ehdot:
1. Kuviolla 293 suoritetun hakkuun jälkeen tehtävä maapohjan istutusmuokkaus on suoritettava maanpintaa tarpeettomasti rikkomatta.
2. Ennen hakkuiden suorittamista hakijan tulee selvittää koko hakkuualueelta liito-oravalle soveltuvat lisääntymis- ja levähdyspaikat.
3. Hakkuita ei saa ulottaa liian lähelle liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja eikä hakkuilla saa heikentää liito-oravan kulkuyhteyksiä lisääntymis- ja levähdyspaikkojen välillä eikä ympäröiviin metsiin.
4. Koko hakkuualueella suoritettavien hakkuiden ulkopuolelle tulee jättää kaikki laholehtipuusto sekä välttää mahdollisuuksien mukaan maalahopuiden rikkomista. Kuvion 293 eteläreunaan pellon läheisyyteen tulee jättää säästöpuiksi lehtipuita.

Lisäksi ympäristölautakunta toivoo kaupunginhallituksen huomioivan mahdollisista jatkotoimenpiteistä päättäessään tilan Vainio-Ruokonen virkistyskäytön, luontoarvot sekä kaupungin imagokysymykset.

Luvan voimassaoloaika on viisi vuotta.

Päätöksen perusteluiden mukaan ranta-asemakaavamääräyksissä ei ole VR-alueilla suoritettaville metsänhoitotoimenpiteille asetettu rajoitteita. Päätöksen mukainen toimenpide ei vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuvaa. Päätöksessä asetettujen ehtojen mukaisesti suoritettavat hakkuutoimenpiteet eivät ole ristiriidassa luonnonsuojelulain kanssa.

Käsittely hallinto-oikeudessa

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Valituksenalainen päätös on kumottava.

Oriveden kaupungin Eräpyhä-Eräsalon ranta-asemakaavassa myönnetyn maisematyöluvan alue on osoitettu retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR), uimaranta-alueeksi (VV), venevelkamaksi (LV-1) ja yleiseksi pysäköintialueeksi (LP). Pääosa alueesta on retkeily- ja ulkoilualuetta. Myös Pirkanmaan maakuntakaava 2040:n luonnoksessa alue on retkeily- ja ulkoilualuetta (VR). Voimassaolevassa maakuntakaavassa ja maakuntakaava 2040:n luonnoksessa hakattavaksi suunniteltu alue on merkitty valtakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi (ge2).

Maisematyölupa on MRL 140 §:n 1 momentin vastainen, sillä toimenpide vaikeuttaa alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen ja turmelee maisemakuvaa. Eräpyhän kallioinen niemi hallitsee maisemaa Längelmäveden suuntaan, sillä suunnitellun hakkuualueen ylin kohta on lähes 60 metriä Längelmäveden pintaa korkeammalla. Eräpyhän sijainnin ja suurten suhteellisten korkeuserojen vuoksi hakkuualue näkyisi kauas Längelmävedelle ja pilaisi maisemaa laajalti. Maisematyöluvan mukaiset hakkuutoimenpiteet ovat selvästi voimassaolevan kaavan vastaisia ja rikkovat Eräpyhän luonnonsuojelualueen ja virkistysalueen maisemallisesti hienon kokonaisuuden. Retkeily ja virkistyskäyttö ei onnistu avohakkuualueella, jonka maaperä on muokattu ja joka heinikoituu ja pusikoituu. Virkistyskäyttöön soveltuvan metsän uudelleen kehittymiseen kuluu useita vuosikymmeniä. Jos hakkuut toteutetaan, luonnonsuojelualueelle tulija joutuu kulkemaan seitsemän hehtaarin avohakkuualueen läpi ja myös autolla tullessa avohakkuualue olisi vastassa.

Eräpyhän alue on luonnoltaan vähintään maakunnallisesti arvokas kohde, jossa luonnonsuojelualue ja siihen rajautuva hakattavaksi suunniteltu virkistysalue muodostavat selvän kokonaisuuden maiseman ja luonnonarvojen osalta. Virkistysalueen rehevämmät metsät monipuolistavat suojelualuetta merkittävästi. Luontotyypeistä hakattavaksi aiotulla alueella on muun muassa lehtomaisen kankaan vanhaa kuusivaltaista rinnemetsää, kallionaluslehtoa ja lehtipuuvaltaista rantametsää. Lehtipuuvaltaiset osa-alueet kuuluvat vaarantuneeksi (VU) luokitellun ja erityisesti suojeltavan valkoselkätikan reviiriin. Erityisesti suojeltavalle lajille tärkeän esiintymisalueen hävittäminen tai heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 47 §:n nojalla. Lisäksi hakattavaksi aiottu alue on

käytännössä kokonaisuudessaan silmälläpidettäväksi (NT) luokitellun liito-oravan elinympäristöä. Liito-orava kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IVa tiukasti suojeltuihin lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on direktiivin ja luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla kielletty. Alueen pesimälinnustoon kuuluu useita harvinaisia tai muuten huomionarvoisia lajeja, kuten erittäin uhanalaiseksi (EN) luokiteltu mehiläishaukka, harmaapäätikka, pohjantikka, pikkusieppo, idänuunilintu, kultarinta ja palokärki. Kaikki edellä mainitut lintulajit ovat EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja, joiden elinympäristöjä on direktiivin (4. artikla) mukaan suojeltava erityistoimin.

Sekä Pirkanmaan ELY-keskus lausunnossaan että Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalvelut huomautuksessaan kiinnittivät huomiota siihen, että suunnitellut hakkuut ovat ristiriidassa luonnonsuojelulain kanssa. Hakkuiden luonnonsuojelulain mukaisuus perustellaan luvassa vain Pirkanmaan ELY-keskuksen vaatimusten täyttymisellä, vaikkei ELY-keskus ole tehnyt luontoselvitystä. Ympäristölautakunta ei ole myöskään vaatinut luontoselvitystä tehtäväksi ennen luvan myöntämistä, vaikka on saanut tietää alueen lailla suojelluista luontoarvoista. Päätös tehtiin riittämättömiin tietoihin perustuen, varovaisuusperiaatteen vastaisesti. Kaupunki on aikaisemmin käynyt ELY-keskuksen kanssa neuvotteluja alueen suojelusta osana METSO-ohjelmaa. Koko alue täyttää METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet (Ympäristöministeriö 2008), ja hakkuiden sijasta alue tulisikin liittää suojelualueeseen.

Sen lisäksi, että suunnitelluilla hakkuilla hävitettäisiin luonnon- ja maisema-arvot hakattavalta alueelta, ne heikentävät edellä mainittuja arvoja myös hakkuualueen ulkopuolella. Avohakkuun myötä Eräpyhän luonnonsuojelualue altistuu reunavaikutukselle myös virkistysalueen suunnasta, kun tuulisuus ja valo lisääntyvät ja hakkuualueen suunnasta puhaltavat myrskytuulet kaatavat suojelualueen reunapuustoa ja esimerkiksi valkoselkätikan elinympäristöjen lehtipuupökkelöitä. Valon lisääntyessä kallionaluslehto muuttuu ja menettää erityispiirteensä. Oriveden kaupungin ympäristölautakunnan myöntämä maisematyölupa luonnonsuojelullisesti ja maisemallisesti arvokkaan alueen hakkuisiin on vastoin kunnan luonnonsuojelulain 6 §:n mukaista velvoitetta edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan.

Maisematyöluvan kohteena olevalla alueella on myös merkittäviä kulttuuriarvoja osana laajempaa Eräpyhän kokonaisuutta. Myös kulttuuriarvojen osalta Eräpyhää tulee tarkastella kokonaisuutena, johon kuuluvat ns. nunnankirkko, luonnonsuojelualue ja maisematyöluvan kohteena oleva virkistysalue. Ympäristölautakunta ei kuitenkaan ottanut kulttuuriarvoja huomioon tehdessään maisematyölupapäätöstä.

Oriveden kaupungin vastineet ELY-keskuksen lausuntoon ja annettuihin huomautuksiin ovat allekirjoittaneet kaupungin maankäyttöteknikko Seppo Tingvall ja Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Pirkka ry:n metsäasiantuntija Markku Lehtimäki. Oriveden kaupunki on käyttänyt metsänhoitoyhdistystä asiantuntijana vastineissaan, vaikkei siltä löydy riittävää virkistyskäytön, luonnon ja luonnonsuojelun asiantuntemusta eivätkä virkistysasiat kuulu niihin aiheisiin, joissa kaupunki ostaa palveluita metsänhoitoyhdistykseltä. Kaupungin vastineet ovat kaupungin hallintosäännön vastaisia, koska metsänhoitoyhdistyksellä ei kaupungin hallintosäännön mukaan oikeutta allekirjoittaa asiakirjoja kaupungin puolesta.

Oriveden kaupungin suunnittelemia Eräpyhän hakkuita vastustavan nettiadressin on allekirjoittanut 29.3.2016 mennessä 1003 henkilöä, joista 196 on merkinnyt asuinpaikakseen Oriveden, mutta lautakunta jätti adressin ja kansalaismielipiteen täysin huomiotta päätöksessään.

Lausunnot ja selitykset

Oriveden ympäristölautakunta on antamassaan lausunnossa esittänyt valituksen hylkäämistä.

Oriveden kaupunki on antanut selityksen.

Valittajat ovat antaneet vastaselityksen, johon on liitetty muun muassa Oriveden kaupungin tilaama Luontoselvitys Sundell Tmi:n laatima Eräpyhän ja keskustan länsipuolen liito-oravaselvitys Orivedellä 2016.

Hallinto-oikeuden ratkaisu ja perustelut

Hallinto-oikeus ei tutki valitusta Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry:n tekemänä.

Hallinto-oikeus kumoaa ympäristölautakunnan päätöksen ja palauttaa asian sille uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

Tutkimatta jättäminen

Maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:n mukaan valitusoikeus maisematyölupaa koskevasta päätöksestä on:
1) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;
2) kunnan jäsenellä;
3) kunnalla ja naapurikunnalla, jonka maankäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa; sekä
4) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.

Hallinto-oikeus on varannut valittajille tilaisuuden esittää selvitystä siitä, millä perusteella Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry:llä on oikeus valittaa kysymyksessä olevassa asiassa. Valittajat eivät ole esittäneet perusteita yhdistyksen valitusoikeudelle.

Päätös ei kohdistu Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry:een eikä yhdistyksellä ole asiassa valitusoikeutta kunnan jäsenyyden perusteella. Asiassa ei ole muutoinkaan tullut ilmi seikkoja, joiden perusteella päätös välittömästi vaikuttaisi sen oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamalla tavalla. Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry:llä ei siten ole valitusoikeutta asiassa ja valitus on jätettävä sen tekemänä tutkimatta.

Sovellettavat oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n 1 momentin mukaan maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (toimenpiderajoitus):
1) asemakaava-alueella;
2) yleiskaava-alueella, jos yleiskaavassa niin määrätään; eikä
3) alueella, jolla on voimassa 53 §:ssä tarkoitettu rakennuskielto asemakaavan laatimiseksi tai jolle yleiskaavan laatimista tai muuttamista varten on niin määrätty.

Maankäyttö- ja rakennuslain 140 §:n 1 momentin mukaan alueella, jolla on voimassa asemakaava tai yleiskaava, maisematyölupa on myönnettävä, jollei toimenpide vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen taikka turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 141 §:n mukaan lupapäätökseen voidaan ottaa tarpeelliset määräykset. Määräykset voivat koskea muun ohessa rakennustyön tai toimenpiteen suorittamista ja niistä mahdollisesti aiheutuvien haittojen rajoittamista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n 1 momentin mukaan lupa-asiaa ratkaistaessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Pykälän 2 momentin mukaan asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Asianosaisen on muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen.

Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Liito-orava on mainitussa liitteessä tarkoitettu eläinlaji.

Saatu selvitys ja hallinto-oikeuden johtopäätökset

Menettelyä koskevat valitusperusteet

Asian valmistelijana toiminut maankäyttöteknikko Seppo Tingvall on allekirjoittanut Oriveden kaupungin vastineet ELY-keskuksen lausuntoon ja annettuihin muistutuksiin kaupungin puolesta ja metsäasiantuntija Markku Lehtimäki on allekirjoittanut vastineet hakkuusuunnitelmat laatineen metsänhoitoyhdistyksen puolesta. Päätöksen laillisuuden kannalta ei ole merkitystä sillä, kuka hakijan puolesta on antanut huomautuksiin/muistutuksiin selitykset tai kuka on laatinut hakkuusuunnitelmat.

Maisematyölupahakemuksesta jätetyt huomautukset ja nettiadressi ovat olleet ympäristölautakunnan pöytäkirjan liitteinä ja lautakunnan jäsenten käytössä asiaa ratkaistaessa. Lupaviranomainen ei ole asiaa ratkaistessaan velvollinen

toimimaan huomautuksissa esitetyllä tavalla. Tältä osin asiassa ei ole tapahtunut valittajien väittämää menettelyvirhettä.

Liito-oravaselvityksen tarve

Maisematyölupaa harkittaessa on maankäyttö- ja rakennuslain 140 §:ssä säädettyjen edellytysten lisäksi otettava huomioon luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa säädetty lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä ja heikentämistä koskeva kielto, joka koskee muun muassa liito-oravaa. Vaikka liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty suoraan lain nojalla, kiellon asianmukainen huomioon ottaminen voi alueen luonteesta riippuen tarkoittaa, että liito-oravien mahdollinen esiintyminen toimenpidealueella on selvitettävä ennen maisematyöluvan myöntämistä.

Maisematyölupaa on haettu metsänhakkuisiin Oriveden kaupungin tilalle Vainio-Ruokonen (kiinteistötunnus 562-449-6-60). Maisematyölupa-alue sijaitsee Eräpyhässä Längelmäveden rannan läheisyydessä ja rajoittuu luoteessa luonnonsuojelualueeseen. Päätöksen mukaan harvennushakkuuta tehdään kuviolla 292 ja avohakkuuta kuviolla 293. Käsiteltävät alueet on Pirkanmaan ympäristökeskuksen 11.4.2003 vahvistamassa Eräpyhä-Eräsalon rantakaavassa osoitettu pääosin retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Kaavassa ei tältä osin ole tarkempia määräyksiä. Lisäksi kuvioihin sisältyy osa yleisestä pysäköintialueesta (LP).

ELY-keskus on lausunnossaan 1.12.2015 muun muassa todennut, että sen tiedossa on Eräpyhän alueelta lukuisia liito-oravahavaintoja, joista vanhimmat ovat vuodelta 1982 ja tuoreimmat marraskuulta 2015. Koko metsänkäyttöalue on liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä. Oriveden kaupungin tulee selvittää koko metsänkäyttöilmoituksen alueelta liito-oravalle soveltuvat lisääntymis- ja levähdyspaikat ennen hakkuita eikä hakkuita saa ulottaa liian lähelle niitä eikä hakkuilla saa heikentää liito-oravan kulkuyhteyksiä lisääntymis- ja levähdyspaikkojen välillä tai ympäröiviin metsiin.

Valittajat ovat muistutuksissaan, valituksessaan ja selityksessään tuoneet esiin, että hakkuualueella elää liito-oravia. Luontoselvitys Sundell Tmi:n laatimassa Eräpyhän ja keskustan länsipuolen liito-oravaselvityksessä Orivedellä 2016 kartassa nyt kysymyksessä olevalle toimenpidealueelle on merkitty useita liito-oravan papanahavaintoja sekä kolopuita. Suurin osa toimenpidealueesta on merkitty liito-oravan elinpiirin ydinalueeksi. Liito-oravaselvitys on tehty valituksenalaisen päätöksen jälkeen.

Harvennus- ja avohakkuu asemakaavan mukaisella retkeily- ja ulkoilualueella ei ole asemakaavan pääkäyttötarkoituksen mukaista toimintaa. Metsänhoidolliset toimenpiteet ovat kuitenkin myös tällaisella alueella sinänsä mahdollisia maisematyöluvan edellytysten täyttyessä. Ottaen huomioon asemakaavan aluevaraus toimenpidealueella sekä tiedossa olleet havainnot luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainitusta liito-oravasta, olisi liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sijainti tullut selvittää ennen luvan myöntämistä. Koska liito-oravaselvityksen tuloksilla voi olla merkitystä luvan myöntämisedellytyksiin, tulee selvitys käsitellä osana lupaharkintaa. Päätökseen liitetyt ehdot eivät riittävällä tavalla turvaa liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä ja heikentämistä koskevan kiellon noudattamista.

Koska ympäristölautakunnalla ei ole ollut asian ratkaisemiseksi tarpeellisia tietoja ja selvityksiä, hallinto-oikeus kumoaa valituksenalaisen päätöksen ja palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

Kun päätös on kumottu edellä kerrotulla perusteella, hallinto-oikeus ei lausu muista valitusperusteista.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut
Hallintolainkäyttölaki 51 § 2 mom

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä (julkipanon jälkeen).

HÄMEENLINNAN HALLINTO-OIKEUS

Esittelijäjäsen Maria Kuusinen

Maria Kuusinen

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Elina Tanskanen, Paula Pihlava ja Maria Kuusinen.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös

Oriveden seudun luonnonsuojeluyhdistys ry
c/o Jyrki Heimonen
Joenmutka 1, 35100 ORIVESI AS

Hallintolain 56 §:n 2 momentin mukaan valituskirjelmän ensimmäisen allekirjoittajan on ilmoitettava tiedoksisaannista kirjelmän muille allekirjoittajille. Jos hän tämän laiminlyö, hän on mainitun lain 68 §:n mukaan velvollinen korvaamaan laiminlyönnistä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.

Jäljennös	Oriveden kaupunki PL 7, 35301 ORIVESI Oriveden ympäristölautakunta asiakirjoineen Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Tiedoksi	Ympäristöministeriö
Oikeudenkäyntimaksukat	maksutta

Valitusosoitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kirjallisesti **korkeimpaan hallinto-oikeuteen**.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä**, sitä päivää lukuunottamatta.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Asioitaessa sähköisesti, allekirjoitusvaatimuksesta on säädetty erikseen. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä
- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**.
Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.
Valituskirjelmän ja muiden valitusasiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite:	Käyntiosoite:	Puhelin: 029 56 40200
PL 180	Fabianinkatu 15	Telefax: 029 56 40382
00131 HELSINKI	Helsinki	Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

julkipanon jälkeen 10.12

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä perittävä oikeudenkäyntimaksu 1.1.2016 lukien vireille tulleissa asioissa

Muutoksenhakuasian ja valituslupa-asian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 500 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä tarkoitetuista maksuttomista suoritteista tai mikäli maksun perimättä jättämiseen on lain 4 §:ssä tarkoitettu peruste.

Oikeudenkäyntimaksua ei myöskään peritä jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Maksu peritään kuitenkin riippumatta lopputuloksesta veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta eikä muualla laissa viranomaisen toimenpiteistä suoritettavista maksuista vapautetuilta. Jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta, viranomainen tai maksun määräävä virkamies voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei maksua peritä.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)